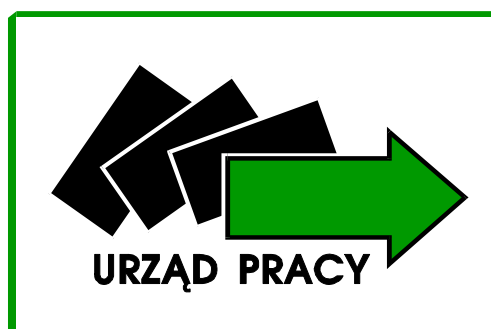

**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM
W 2012 ROKU**

OPOLE, kwiecień 2013

Spis treści

Wstęp.....	3
1.1. Bezrobotni według zawodów	5
1.2. Napływ bezrobocia.....	7
1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach	8
1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miejsca pracy	11
2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup	13
2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych	13
2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy.....	16
3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	18
3.1. Zawody deficytowe	18
3.2. Zawody w równowadze	21
3.3. Zawody nadwyżkowe.....	22
Podsumowanie	25

Wstęp

Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8 ust. 1 pkt 3) opracował analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych za 2012 roku. Jest ona jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy.

Celem sporządzenia opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest stworzenie ich rankingów, które stanowią narzędzie dla monitoringu, czyli procesu obserwowania zjawisk zachodzących na opolskim rynku pracy. Dzięki jego realizacji poprzez systematyczne określanie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnych i regionalnym rynku pracy planuje się zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców, a także poprzez udostępnienie wyników działań władzom oświatowym oraz dyrekcjom szkół będą one mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego¹. Monitoring ułatwi także działania mające zaktywizować osoby długotrwale bezrobotne. Aby jednak traktować wyniki MZDiN jako trafne i rzetelnie diagnozujące sytuację na rynku pracy, jego metodologia powinna zostać udoskonalona – chociażby poprzez analizę ofert prasowych czy internetowych.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych prowadzony jest w oparciu o ujednoczone dla całego kraju *Zalecenia metodyczne* opracowane przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a podstawowym źródłem informacji są raporty półroczne opracowane przez powiatowe urzędy pracy oraz dane statystyczne pochodzące z systemu statystyki publicznej.

Zgodnie z wytycznymi otrzymanymi z Departamentu Rynku Pracy MPiPS raport, tak jak i opracowania wcześniejsze, będzie zawierał trzy wątki analityczne, które będą obejmowały: analizę bezrobocia wg zawodów, ofert pracy wg zawodów, ogólną analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Podstawą niniejszego opracowania jest wybór definicji podstawowych kategorii pojęciowych:

- Przez **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** należy rozumieć proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących

¹ *Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2005 rok*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 28.

kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego, jak również systemu szkolenia bezrobotnych oraz osób poszukujących zatrudnienia.

- Poprzez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- Poprzez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **Zawód** należy definiować jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami poprzez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki.
- **Klasyfikacja zawodów i specjalności** została wprowadzona na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 roku i służy ona ujednoczeniu nazewnictwa zawodów i specjalności występujących w gospodarce i na rynku pracy oraz racjonalnemu planowaniu obsługi rynku pracy i określaniu jego struktury zawodowej. Ostatnia aktualizacja miała miejsce na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku, na jej podstawie m.in. wprowadzono do klasyfikacji 564 nowe zawody. Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem dwóch aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Wymienione kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w 10 grup wielkich, 43 grupy duże, 132 grupy średnich i 444 grupy elementarne, przy czym te ostatnie obejmują 2 360 zawodów i specjalności. W klasyfikacji zastosowano kod sześciocyfrowy. Pierwsza cyfra oznacza grupę wielką, druga dużą, trzecia średnią, czwarta elementarną, natomiast dwie pozostałe cyfry podają miejsce zawodu czy specjalności w określonej grupie elementarnej.

Zgodnie z informacjami płynącymi z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, od roku 2014 powinna wejść w życie nowa metodologia rankingu zawodów, rozbudowana

o źródła pozyskiwania danych o popycie na pracę, która w roku 2013 będzie testowana w wybranych urzędach pracy w Polsce.

1.1. Bezrobotni według zawodów

T-I/W-1 Bezrobotni wg zawodów w województwie opolskim. Stan w końcu 2012 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym				
				kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
					razem	kobiety	razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	"522301"	Sprzedawca*	4775	4343	234	219	1623	1527
2	"515303"	Robotnik gospodarczy	1825	784	10	6	672	322
3	"711202"	Murarz*	1464	9	48	0	389	6
4	"722204"	Ślusarz*	1350	24	41	0	393	13
5	"753105"	Krawiec*	821	808	3	3	309	304
6	"512001"	Kucharz*	768	654	19	12	235	231
7	"931301"	Robotnik budowlany	740	9	9	0	186	2
8	"331403"	Technik ekonomista*	738	658	63	61	173	159
9	"411004"	Technik prac biurowych*	676	565	25	22	239	209
10	"911207"	Sprzątaczką biurową	581	575	4	4	255	253
11	"263102"	Ekonomista	580	448	23	11	183	156

Systematyczna, możliwa dzięki monitoringowi obserwacja rynku pracy pod kątem zawodowej struktury bezrobocia prowadzi do nieuchronnej konstatacji: jest to struktura stała, mocno spetryfikowana, utrzymywana również przez regionalny system kształcenia zawodowego (gros zawodów do zawody szkolne). Również w przeciągu 2012 roku w obrębie prezentowanej wyżej struktury zawodów nie zachodziły istotne zmiany wobec wcześniejszych okresów sprawozdawczych. W porównaniu do końca roku 2011 - oprócz wzrostu liczebności bezrobotnych ogółem i w wybranych profesjach – ich struktura praktycznie nie zmieniła się. Jedynym ważniejszym wyjątkiem jest „wypadnięcie” z czołowej jedenastki zawodu szwaczki (753303), którą zastąpiła sprzątaczką biurową (zawód szwaczki

sklasyfikowano na 12 miejscu z liczbą bezrobotnych 555). Ponieważ w tabeli zdecydowano się pokazać tylko bezrobotnych posiadających zawód, pamiętać należy, że w regionie w każdym roku największy udział w bezrobociu mają osoby bez zawodu (7 745 osób w roku 2012).

W rankingu największy wzrost liczby bezrobotnych odnotowano wśród sprzedawców (o 154 osoby), ślusarzy (o 138 osób) oraz murarzy (o 147 osób). Wszystkie są zawodami szkolnymi. Wyraźny spadek odnotowano jedynie w przypadku robotnika gospodarczego (- 92 osoby), co jednak wynika ze zmiany struktury wydatków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (bardzo duży wzrost nakładów na doposażanie stanowisk pracy, co miało wpływ na oferty zatrudnienia subsydiowanego i ruch bezrobotnych w zawodzie robotnika gospodarczego).

Uogólniając strukturę bezrobocia w województwie na poziomie wielkich grup zawodowych, należy podkreślić dwie rzeczy: szczególnie duży udział 7 grupy wielkiej – Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (i jest to zjawisko stałe, ponadto w roku 2012 nastąpił wzrost udziału tej grupy o 0,6 pp.) oraz 5 - Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy. Łącznie te dwie grupy kumulują 53,3% ogółu bezrobotnych. Tradycyjnie już marginalny charakter ma wielkość bezrobocia w grupie 1 oraz 0. Poniżej zaprezentowano ranking malejący grup wielkich na podstawie wielkości odsetka bezrobotnych.

1. **Grupa 7:** Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 30,4%
2. **Grupa 5:** Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 22,9%
3. **Grupa 3:** Technicy i inny średni personel – 12,2%
4. **Grupa 9:** Pracownicy przy pracach prostych – 10,0%,
5. **Grupa 2:** Specjaliści – 9,5%
6. **Grupa 8:** Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 6,1%
7. **Grupa 4:** Pracownicy biurowi – 5,2%
8. **Grupa 6:** Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 2,8%
9. **Grupa 1:** Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 0,8%
10. **Grupa 0:** Siły zbrojne – 0,1%

1.2. Napływ bezrobocia

Jak ilustruje poniższa tabela, zawody charakteryzujące się najwyższym napływem do bezrobocia pokrywają się w większości z zawodami o najwyższej liczbie bezrobotnych. Świadczy to o tym, że trudna sytuacja osób w tych zawodach ma charakter trwały, notując obok dużego poziomu bezrobocia również stały, wysoki napływ. Warto również zauważyć, iż w czołówce rankingu zawodów o najwyższym poziomie napływu dużą część stanowią zawody szkolne, w których rejestrowało się wielu absolwentów (zwłaszcza bez zawodu, sprzedawców, techników ekonomistów, mechaników pojazdów samochodowych).

W porównaniu z sytuacją z roku 2011, odnotować należy trwałość struktury napływu bezrobotnych wg zawodu. Jedynym wyjątkiem jest zawód mechanika pojazdów samochodowych, nieobecny w czołowej dwunastce rok wcześniej, oraz wypadnięcie z rankingu zawodu ekonomisty na skutek dużo niższej liczby rejestracji (spadek o 200 osób na tle roku 2011).

T- I/W-2 Napływ bezrobotnych wg zawodów w województwie opolskim w 2012 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym		
				kobiety	absolwenci	
					razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7
1	"000000"	Bez zawodu	12212	5877	2550	1373
2	"522301"	Sprzedawca*	6062	5288	574	518
3	"515303"	Robotnik gospodarczy	2182	813	43	20
4	"711202"	Murarz*	1950	4	92	0
5	"722204"	Ślusarz*	1872	18	85	0
6	"331403"	Technik ekonomista*	1080	944	189	174
7	"931301"	Robotnik budowlany	1052	14	25	0
8	"512001"	Kucharz*	921	695	49	28
9	"411004"	Technik prac biurowych*	842	693	73	65
10	"753105"	Krawiec*	820	810	8	8
11	"752205"	Stolarz*	806	51	53	0
12	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	803	0	168	0

* zawód szkolny

1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach

Na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oszacowano duże i elementarne grupy zawodów implikujących długotrwałe bezrobocie oraz przejawiających równowagę na wojewódzkim rynku pracy między podażą a popytem na pracę. Obserwując poniższą tabelę nietrudno zauważyć, że grupy najbardziej narażone na długotrwałe bezrobocie pochodzą z dolnych rejonów układu klasyfikacyjnego (grupy wielkie od 5 do 9) w przeciwieństwie do grup o małym ryzyku. Co ciekawe, w poniższym zestawieniu brakuje jakiegokolwiek grupy zawodowej sklasyfikowanej jako „Specjaliści”.

T-I/W7. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w 2012 roku wg dużych grup zawodów

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
1	"62"	Leśnicy i rybacy	0,4322
2	"91"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,4088
3	"63"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0,4054
4	"73"	Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,381
5	"61"	Rolnicy produkcji towarowej	0,3511
6	"53"	Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,3507
7	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	0,3363
8	"95"	Sprzedawcy uliczni i pracownicy świadczący usługi na ulicach	0,3333
9	"94"	Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	0,332
10	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	0,3263
11	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,3247
12	"44"	Pozostali pracownicy obsługi biura	0,324
13	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	0,3233
14	"82"	Monterzy	0,3128
15	"51"	Pracownicy usług osobistych	0,3127
16	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	0,3054
17	"92"	Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,3
18	"42"	Pracownicy obsługi klienta	0,2976
19	"12"	Kierownicy do spraw zarządzania i handlu	0,2973
20	"43"	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	0,2908
21	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,289
22	"54"	Pracownicy usług ochrony	0,2811

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
23	"31"	Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	0,2809
24	"32"	Średni personel do spraw zdrowia	0,2736
25	"13"	Kierownicy do spraw produkcji i usług	0,2703
26	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	0,2685
27	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,2667
28	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	0,2662
29	"74"	Elektrycy i elektrycy	0,2633
30	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	0,2632

Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie na Opolszczyźnie stworzono na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oraz w oparciu o odpowiedni poziom liczby napływających bezrobotnych w danej strukturze zawodu w 2012 roku. Należy tu jednak poczynić pewne zastrzeżenie: dane z poniższej tabeli odnoszą się jedynie do zawodów, w których na koniec roku zarejestrowanych było co najmniej 5-ciu bezrobotnych. Wielkość tę, z braku jakichkolwiek wytycznych, przyjęto arbitralnie. Mniej liczne grupy pominięto, wychodząc z założenia, że sytuacja, w której np. 1 zarejestrowana osoba bezrobotna jest jednocześnie osobą długotrwałe bezrobotną i daje wskaźnik o maksymalnej wartości, jest sytuacją myłą.

T-I/W-8 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w 2012 roku wg elementarnych grup zawodów

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
ZAWODY W NAJWYŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"9311"	Robotnicy pomocniczy w kopalniach i kamieniołomach	0,6667
2	"7521"	Robotnicy przygotowujący drewno i pokrewni	0,65
3	"8152"	Operatorzy maszyn tkackich i dziewiarskich	0,6
4	"9111"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,5789
5	"1330"	Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych	0,5714
7	"8183"	Operatorzy urządzeń pakujących, do napełniania	0,5556

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
		butelek i urządzeń znakujących	
6	"5222"	Kierownicy sprzedaży w marketach	0,5455
8	"8154"	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	0,5455
9	"8181"	Operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych	0,5294
10	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0,5238
11	"3116"	Technicy chemicy i pokrewni	0,5
12	"6221"	Hodowcy ryb	0,5
13	"9121"	Praczkarki ręczne i prasowacze	0,4762
14	"5322"	Pracownicy domowej opieki osobistej	0,475
ZAWODY W NAJNIŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE			
1	"9411"	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	0,0909
2	"2111"	Fizycy i astronomowie	0,0833
3	"4312"	Pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń	0,0833
4	"3423"	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	0,0625
5	"4224"	Recepcjoniści hotelowi	0,0612
6	"2283"	Fizjoterapeuci	0,0594
7	"2162"	Architekci krajobrazu	0
8	"2634"	Psycholodzy i pokrewni	0
9	"9334"	Układacze towarów na półkach	0
10	"4132"	Operatorzy wprowadzania danych	0
11	"8113"	Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców	0
12	"5113"	Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek	0
13	"9332"	Prowadzący pojazdy ciągnięte przez zwierzęta	0
14	"7224"	Szlifierze narzędzi i polerowacze metali	0

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, że w największym stopniu ryzykiem długotrwałego bezrobocia obarczeni są reprezentanci zawodów nie wymagających wysokich kwalifikacji. Wyjątek stanowią tu zawody z grup: 1330 - Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych (obecni w rankingu ubiegłorocznym) oraz technicy chemicy. Bardziej zróżnicowana jest grupa zawodów o najniższym ryzyku

długotrwałego bezrobocia, gdzie licznie reprezentowane są profesje specjalistyczne a także wybrane zawody najprostsze, z 9 grupy wielkiej.

1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miejsca pracy

Na koniec 2012 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby zatrudnione wcześniej w sekcji przetwórstwa przemysłowego (12 361 osób), w dalszej kolejności zaś w działalności nie zidentyfikowanej (12 003 osoby) oraz w handlu hurtowym i detalicznym (8 923 osoby). Są to te same sekcje, co przed rokiem.

W obrębie sekcji PKD zaznaczają się obszary deficytowe, gdzie liczba zgłaszanych ofert przekracza wielkość napływu bezrobotnych. Najlepszym przykładem są tu sekcje: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, Informacja i komunikacja. Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi również jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego. Szczegółowo strukturę bezrobocia wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w zależności od liczby rejestrujących się bezrobotnych prezentuje poniższa tabela.

T-I/W-9 Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w województwie w końcu 2012 roku

Lp.	Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
		zarejestrowani w roku	stan na koniec roku	zgłoszone w roku	stan na koniec roku
1	2	3	4	5	6
1	Przetwórstwo przemysłowe	12361	9517	5354	128
2	Działalność nie zidentyfikowana	12003	8565	0	0
3	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	8923	6686	4171	58
4	Budownictwo	6132	4298	2589	20
5	Pozostała działalność usługowa	3174	2355	1317	17
6	Administracja publiczna i obrona narodowa;	2948	2305	3329	16

	obowiązkowe zabezpieczenia społeczne				
7	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2378	1573	3182	72
8	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1596	1161	1027	23
9	Transport i gospodarka magazynowa	1542	1008	917	14
10	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1507	993	1046	21
11	Edukacja	1401	985	1078	9
12	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1325	1038	1674	5
13	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1222	1100	425	16
14	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	968	655	514	4
15	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	668	494	423	2
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	636	421	1137	42
17	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	451	360	199	1
18	Informacja i komunikacja	317	224	515	4
19	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	244	162	183	20
20	Górnictwo i wydobywanie	111	83	29	3 1
21	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	17	13	1	0
22	Organizacje i zespoły eksterytorialne	5	4	1	0

We wskazanych powyżej czołowych sekcjach gospodarki pod względem wielkości generowanej liczby bezrobotnych kwestia wykorzystania wpływających ofert zatrudnienia prezentuje się różnie. Najwyższym stopniem wykorzystania charakteryzują się: opieka zdrowotna i pomoc społeczna (99,7%), administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (99,5%). Drugi biegun stanowią oferty wpływające z sekcji: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych

(89,1%), Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (96,2%) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (96,3%).

2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup

2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych

Jednym z warunków poprawy sytuacji na rynku pracy jest nieustanny napływ nowych ofert zatrudnienia. W ciągu 2012 roku w województwie opolskim pozyskano 29 111 ofert pracy, mniej niż w roku ubiegłym. Najwięcej wolnych miejsc pracy wykazano w następujących zawodach: robotnik gospodarczy, sprzedawca, robotnik budowlany, technik prac biurowych, robotnik placowy. Takie samo zestawienie otwierało również ubiegłoroczny ranking ofert. Widać tu, podobnie jak i w latach poprzednich, wpływ ofert subsydiowanych, napędzających popyt na zawód robotnika gospodarczego oraz technika prac biurowych. Warto przy tym zaznaczyć, że w każdym z zawodów czołowych (pierwsza 25-tka) pod względem ilości napływu ofert nie ma żadnego, dla wykonywania którego potrzebne byłoby wykształcenie wyższe. Na uwagę zasługuje duży stopień korespondencji (adekwatności) pomiędzy zawodami notującymi wysoki poziom napływu ofert a zawodami charakteryzującymi się najwyższym poziomem bezrobocia, wynikający również z tego, iż o wielkości popytu decyduje kilka raptem zawodów.

T-I/W-3 Oferty pracy wg zawodów w województwie opolskim w 2012 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku	Stan w końcu roku
1	2	3	4	5
1	"515303"	Robotnik gospodarczy	2604	18
2	"522301"	Sprzedawca*	1480	20
3	"931301"	Robotnik budowlany	1061	43
4	"411004"	Technik prac biurowych*	1018	1
5	"961302"	Robotnik placowy	843	0
6	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez	768	21

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku	Stan w końcu roku
1	2	3	4	5
		licencji		
7	"911207"	Sprzątaczką biurową	697	26
8	"332203"	Przedstawiciel handlowy	640	41
9	"432103"	Magazynier	527	13
10	"523002"	Kasjer handlowy	511	23
11	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	474	5
12	"524404"	Telemarketer	434	0
13	"722204"	Ślusarz*	385	5
14	"711202"	Murarz*	361	1
15	"411090"	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	314	1
16	"512001"	Kucharz*	312	7
17	"941201"	Pomoc kuchenna	280	1
18	"524902"	Doradca klienta	275	5
19	"721204"	Spawacz metodą MAG	265	9
20	"241202"	Doradca finansowy	245	19
21	"711601"	Brukarz	244	0
22	"753303"	Szwaczka	241	4
23	"513101"	Kelner*	234	4
24	"334306"	Technik administracji*	218	2
25	"834401"	Kierowca operator wózków jezdniowych	212	1

*Zawód szkolny

Wśród czołowych pod względem popytu zawodów nie stwierdzono wyraźnych problemów z wykorzystaniem dostępnych ofert. Największy odsetek nie wykorzystanych propozycji pracy dotyczył zawodu doradcy finansowego (7,8%) i przedstawiciela handlowego (6,4%).

W przekroju grup dużych, w 2012 roku najwięcej ofert pracy wpłynęło dla pracowników usług osobistych (13,0%), sprzedawców i pokrewnych (11,9%) oraz robotników obróbki metali, mechaników maszyn i urządzeń i pokrewnych (6,8%).

T-I/W-3a Oferty pracy wg dużych grup zawodowych w województwie opolskim w 2012 roku

Lp.	Kod dużej grupy zawodu	Nazwa dużej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku (%)
1	2	3	4	5
1	"51"	Pracownicy usług osobistych	12,9922	7,6273
2	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	11,9118	13,7713
3	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	6,7734	5,5085
4	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	6,2658	11,2288
5	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	6,1712	3,8137
6	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	5,8352	1,0593
7	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	5,471	12,2865
8	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	4,4314	2,1187
9	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	4,127	0,4237
10	"91"	Pomoce domowe i sprzątaczk	3,8119	6,5678

Sprawdzając analizę do poziomu grup elementarnych zawodów okazuje się, iż najwyższy udział w strukturze wszystkich ofert pracy kumulował się w kategorii gospodarze budynków, a w ramach niej w obrębie zawodu robotnik gospodarczy. Z kolei w przypadku sprzedawców sklepowych (ekspedientów) wysoką wartość odsetka „nabił” zawód sprzedawcy. Szczegóły zawiera tabela **T-I/W-3a**.

T-I/W-3a Oferty pracy wg elementarnych grup zawodowych w województwie opolskim w 2012 roku

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku
1	2	3	4	5
1	"5153"	Gospodarze budynków	9,1662	3,8136
2	"5223"	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	6,8818	6,1441
3	"4110"	Pracownicy obsługi biurowej	5,1386	0,4237
4	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	3,7139	9,1102
5	"9112"	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	3,6404	6,5678

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku
1	2	3	4	5
6	"5413"	Pracownicy ochrony osób i mienia	3,4339	5,9322
7	"9613"	Zamiatacze i pokrewni	2,9649	0
8	"3322"	Przedstawiciele handlowi	2,4188	9,1084
9	"7212"	Spawacze i pokrewni	2,1703	2,1186
10	"4321"	Magazynierzy i pokrewni	2,1388	2,7542

2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy

Przy analizie ofert pracy wykorzystano także wielkość wskaźnika szansy ich uzyskania w poszczególnych zawodach, w oparciu o który powstał poniższy ranking. Należy również zaznaczyć, iż przy jego konstruowaniu wzięto pod uwagę liczbę osób bezrobotnych w danej grupie zawodów.

T-I/W-11 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w województwie opolskim w 2012 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJWYŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"5244"	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	2,1787
2	"5312"	Asystenci nauczycieli	1,6222
3	"2412"	Doradcy finansowi i inwestycyjni	1,3552
4	"2514"	Programiści aplikacji	0,7315
5	"2320"	Nauczyciele kształcenia zawodowego	0,6425
6	"3322"	Przedstawiciele handlowi	0,4646
7	"3321"	Agenci ubezpieczeniowi	0,4609
8	"5249"	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,4448

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
9	"8344"	Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych	0,4128
10	"3432"	Plastycy, dekoratorzy wnętrz i pokrewni	0,3947
ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJNIŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY			
1	"2111"	Fizycy i astronomowie	0
2	"2146"	Inżynierowie górnictwa, metalurgii i pokrewni	0
3	"2652"	Kompozytorzy, artyści muzycy i śpiewacy	0
4	"2162"	Architekci krajobrazu	0
5	"3436"	Muzycy i pokrewni	0
6	"4131"	Maszynistki i operatorzy edytorów tekstu	0
7	"6112"	Sadownicy	0
8	"7536"	Obuwnicy i pokrewni	0
9	"6114"	Rolnicy upraw mieszanych	0
10	"7514"	Robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych	0
11	"9311"	Robotnicy pomocniczy w kopalniach i kamieniołomach	0
12	"9213"	Robotnicy pomocniczy przy uprawie roślin i hodowli zwierząt	0
13	"8151"	Operatorzy maszyn przędzalniczych i pokrewni	0
14	"7535"	Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni	0
15	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0
16	"3314"	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	0,0009
17	"3142"	Technicy rolnictwa i pokrewni	0,0009
18	"6111"	Rolnicy upraw polowych	0,001
19	"6129"	Hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani	0,001
20	"2631"	Ekonomiści	0,002

W województwie opolskim w 2012 roku najtrudniej było znaleźć pracę w wybranych zawodach z grupy 6, związanych z rolnictwem, sadownictwem i hodowlą, oraz zawodach powiązanych z innymi grup (np. robotnicy pomocniczy przy uprawie roślin i hodowli zwierząt z gr. 9 czy technicy rolnictwa z gr. 3). Bardziej widoczne niż w latach ostatnich były w gronie

zawodów o najniższym wskaźniku profesje specjalistyczne, chociaż zauważyć trzeba, że dwie wykazane w rankingu grupy specjalistyczne (fizycy i astronomowie oraz ekonomiści) są w nim obecne od lat. Bardzo zróżnicowana – choć w kilku punktach podobna do klasyfikacji ubiegłorocznej – była grupa zawodów o najwyższym wskaźniku szansy uzyskania oferty. Jednak wskaźnik o wartości >1 osiągnęły jedynie trzy profesje.

3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych

3.1. Zawody deficytowe

Analizując poszczególne zawody pod względem wielkości wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyróżniono zawody nadwyżkowe, deficytowe i wykazujące równowagę na rynku pracy. Następnie zostały one spolaryzowane dodatkowo poprzez odniesienie się do wyodrębnionego na określonym pułapie średniej miesięcznej nadwyżki (deficytu) podaży siły roboczej, co pozwoliło na wyłonienie faktycznie istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy zawodów i wskazanie ich w postaci rankingu ujętego w poniższej tabeli. Należy przy tym dokonać istotnego komentarza metodologicznego: warunkiem umieszczenia zawodu w poniższym rankingu było tu założenie, iż musi się on charakteryzować średniomiesięcznym napływem ofert na poziomie co najmniej 2,0 – tak, by wyeliminować te zawody, które są nieistotne dla obrazu sytuacji na rynku, notując bardzo niski popyt (np. wpłynięcie 1 oferty w ciągu półrocza) przy braku podaży, co daje maksymalny wskaźnik intensywności deficytu.

T-I/W-4 Zawody deficytowe w województwie opolskim w 2012 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY DEFICYTOWE						
1	"611307"	Ogrodnik - uprawa grzybów jadalnych	2,9167	0	-2,9167	MAX

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
2	"712301"	Monter ociepleń budynków	5,75	0,0833	-5,6667	69
3	"232090"	Pozostali nauczyciele kształcenia zawodowego	8,4167	0,3333	-8,0833	25,25
4	"343203"	Florysta*	14,5833	0,5833	-14	25
5	"721202"	Operator automatów spawalniczych	2,0833	0,0833	-2	25
6	"522302"	Sprzedawca w branży mięsnej	8,3333	0,4167	-7,9167	20
7	"721205"	Spawacz metodą MIG	3,25	0,1667	-3,0833	19,5
8	"821205"	Monter osprzętu elektrotechnicznego	13,0833	0,8333	-12,25	15,7
9	"541308"	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	8	0,5833	-7,4167	13,7143
10	"524404"	Telemarketer	36,1667	2,6667	-33,5	13,5625
11	"241202"	Doradca finansowy	20,4167	1,5833	-18,8333	12,8947
12	"522304"	Sprzedawca w branży spożywczej	15,5833	1,25	-14,3333	12,4667
13	"721204"	Spawacz metodą MAG	22,0833	1,8333	-20,25	12,0455
14	"721206"	Spawacz metodą TIG	3,5833	0,4167	-3,1667	8,6
15	"252101"	Administrator baz danych	5,6667	0,6667	-5	8,5
16	"814204"	Operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych	4,0833	0,5	-3,5833	8,1667
17	"821305"	Monter sprzętu radiowego i telewizyjnego	4,9167	0,6667	-4,25	7,375
18	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	64	9,25	-54,75	6,9189
19	"921401"	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni	4,4167	0,6667	-3,75	6,625
20	"531202"	Asystent nauczyciela przedszkola	6,0833	1	-5,0833	6,0833
21	"962106"	Kolporter	2,8333	0,5	-2,3333	5,6667
22	"833202"	Kierowca ciągnika siodłowego	7	1,25	-5,75	5,6
23	"721290"	Pozostali spawacze i pokrewni	18	3,3333	-14,6667	5,4
24	"522303"	Sprzedawca w branży przemysłowej	5,1667	1	-4,1667	5,1667
25	"961201"	Sortowacz surowców wtórnych	2	0,4167	-1,5833	4,8

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
<u>26</u>	"235301"	Lektor języka angielskiego	3,6667	0,8333	-2,8333	4,4
<u>27</u>	"411003"	Pracownik kancelaryjny	10,5	2,4167	-8,0833	4,3448
28	"251401"	Programista aplikacji	6	1,4167	-4,5833	4,2353
<u>29</u>	"751101"	Garmażer	2,4167	0,5833	-1,8333	4,1429
30	"961302"	Robotnik placowy	70,25	18,3333	-51,9167	3,8318

*zawód szkolny

W powyższej tabeli wyróżniono kolorem czerwonym zawody o bardzo wysokim deficycie, natomiast podkreślono zawody obecne w rankingu również w roku 2011.

Na podstawie danych za cały 2012 rok można wyciągnąć kilka ostrożnych wniosków o tendencjach występujących w zawodach deficytowych. Część spośród zawodów w powyższym rankingu (m.in. spawacze, floryści, pracownicy ochrony, pracownicy kancelaryjni, garmażer, telemarketer, doradca finansowy) miało charakter deficytowy również w latach 2009 - 2011. Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.

Jednocześnie, patrząc przez pryzmat wielkości średniomiesięcznego deficytu (czyli liczby ofert, które statystycznie pozostawały nie obsadzone przez napływających bezrobotnych w każdym miesiącu), wyróżnić trzeba dwie profesje związane ochroną osób i mienia (zarówno z licencją, jak i bez licencji). Wysoki deficyt wykazały także zawody: spawaczy (metodą MAG, TIG i inne), robotnika placowego, doradcy finansowego. Zwraca także uwagę przewaga popytu nad podażą w przypadku kilku zawodów związanych z obsługą maszyn i montażem, a także – pomimo wyraźnie nadwyżkowego zawodu sprzedawcy – deficyt w zawodach związanych ze sprzedażą bardziej wyspecjalizowaną (sprzedawcy w branży mięsnej, spożywczej i przemysłowej). Ponadto charakterystyczną cechą rankingów zawodów deficytowych jest niski udział zawodów szkolnych: w roku 2012 w czołowej 30-tce był to tylko zawód florysty.

3.2. Zawody w równowadze

T-I/W-4 Zawody wykazujące równowagę w województwie opolskim w 2012 roku.

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY WYKAZUJĄCE RÓWNOWAGĘ NA RYNKU PRACY						
1	"911207"	Sprzątaczką biurową	58,0833	54,9167	-3,1667	1,0577
2	"722303"	Operator maszyn do obróbki skrawaniem	7,1667	6,8333	-0,3333	1,0488
3	"341202"	Opiekun osoby starszej*	3,75	3,5833	-0,1667	1,0465
4	"931301"	Robotnik budowlany	88,4167	87,6667	-0,75	1,0086
5	"541306"	Portier	3,5833	3,5833	0	1
6	"811105"	Operator koparko - ładowarki	4,3333	4,3333	0	1
7	"834311"	Operator suwnic (suwnicowy)	3,5833	3,5833	0	1
8	"931203"	Meliorant	6,8333	7,3333	0,5	0,9318
9	"132301"	Kierownik budowy	2,25	2,5833	0,3333	0,871
10	"721404"	Monter konstrukcji stalowych	7,1667	8,3333	1,1667	0,86

*zawód szkolny

Na dynamicznym rynku pracy trwała równowaga pomiędzy napływem ofert i dostępnością siły roboczej jest stanem trudnym do osiągnięcia. Dlatego też trudno o wskazanie tu jakichkolwiek tendencji: ranking zawodów w równowadze jest co pół roku inny. W latach 2011-2012 jedynym wyjątkiem był obecny w obu rankingach zawód portiera. Przegląd zawodów wykazujących równowagę daje się sklasyfikować ze względu na rodzaj wykonywanej pracy: dominują profesje z dolnych grup wielkich, a zatem nie wymagające specjalistycznego wykształcenia. Metodologiczną granicą analizy zawodów pod kątem ich równowagi był średniomiesięczny napływ ofert i osób na poziomie 2,0000.

3.3. Zawody nadwyżkowe

T-I/W-4 Zawody nadwyżkowe w województwie opolskim w 2012 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY NADWYŻKOWE						
1	"031101"	Żołnierz szeregowy	0	3,8333	3,8333	0
2	"213205"	Inżynier rolnictwa	0	2,0833	2,0833	0
3	"242219"	Specjalista do spraw integracji europejskiej	0	6,3333	6,3333	0
4	"263505"	Specjalista resocjalizacji	0	3,3333	3,3333	0
5	"264302"	Filolog - filologia obcojęzyczna	0	14,9167	14,9167	0
6	"264303"	Filolog - filologia polska	0	2,5833	2,5833	0
7	"314204"	Technik hodowca zwierząt	0	5,5833	5,5833	0
8	"314404"	Technik technologii żywności - cukrownictwo	0	7	7	0
9	"314412"	Technik technologii żywności - przetwórstwo mleczarskie	0	2,6667	2,6667	0
10	"314490"	Pozostali technicy technologii żywności	0	5,0833	5,0833	0
11	"421101"	Asystent usług pocztowych	0	7,8333	7,8333	0
12	"422402"	Technik hotelarstwa*	0	7	7	0
13	"511202"	Konduktor	0	2,8333	2,8333	0
14	"611403"	Rolnik upraw mieszanych	0	3,4167	3,4167	0
15	"633001"	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	0	2,4167	2,4167	0
16	"722309"	Operator obrabiarek zespołowych	0	3	3	0
17	"731402"	Ceramik wyrobów użytkowych i ozdobnych	0	4,6667	4,6667	0
18	"732107"	Montażysta reprodukcyjny	0	2,4167	2,4167	0
19	"741204"	Elektromechanik sprzętu gospodarstwa domowego	0	3,3333	3,3333	0
20	"753605"	Obuwnik przemysłowy	0	16,5833	16,5833	0
21	"813101"	Aparatowy procesów chemicznych	0	4,5833	4,5833	0

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
<u>22</u>	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	0	13,0833	13,0833	0
<u>23</u>	"314207"	Technik rolnik*	0,0833	29,5	29,4167	0,0028
<u>24</u>	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	0,0833	19,25	19,1667	0,0043
<u>25</u>	"235107"	Pedagog	0,1667	34,75	34,5833	0,0048
<u>26</u>	"331403"	Technik ekonomista*	0,5833	90	89,4167	0,0065
<u>27</u>	"263304"	Politolog	0,0833	10,8333	10,75	0,0077
<u>28</u>	"311512"	Technik mechanizacji rolnictwa*	0,0833	10,0833	10	0,0083
<u>29</u>	"263204"	Socjolog	0,0833	7,3333	7,25	0,0114
<u>30</u>	"311924"	Technik technologii odzieży*	0,0833	6,4167	6,3333	0,013
31	"961303"	Zamiatacz	0,0833	6,0833	6	0,0137
<u>32</u>	"228204"	Specjalista zdrowia publicznego	0,0833	5,9167	5,8333	0,0141
<u>33</u>	"263102"	Ekonomista	1,1667	66,3333	65,1667	0,0176
<u>34</u>	"613003"	Rolnik*	0,4167	18,3333	17,9167	0,0227
<u>35</u>	"311204"	Technik budownictwa*	0,8333	34,9167	34,0833	0,0239
<u>36</u>	"311504"	Technik mechanik*	1,4167	59,25	57,8333	0,0239

W powyższej tabeli wyróżniono kolorem czerwonym zawody o bardzo wysokiej nadwyżce, natomiast podkreślono zawody obecne w rankingu również w roku 2011.

Zawody nadwyżkowe, a więc jedno z bardziej niepokojących zjawisk na rynku pracy na przestrzeni lat 2005 – 2012 wykazują duże podobieństwo. Tym samym można stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia. Oczywiście są to jedynie interpretacje oparte na statystyce – a zatem niedoskonałe. Nie uwzględniają one chociażby nielegalnego zatrudnienia części bezrobotnych a także bierności wielu z nich (na skutek np. korzystania z pomocy społecznej, opieki nad dziećmi i osobami zależnymi, dysponowania środkami finansowymi transferowanymi do regionu przez migrującego współmałżonka). Dlatego też wiele zawodów nadwyżkowych charakteryzuje się – w okresie dobrej koniunktury na rynku - spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych i przeciętnymi wartościami wskaźnika ryzyka długotrwałego bezrobocia.

Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: żołnierz zawodowy (efekt uzawodowienia sił zbrojnych), inżynier rolnictwa, specjalista do spraw integracji europejskiej, specjalista resocjalizacji, filolog (obcojęzyczna i polska), technik hodowca zwierząt, technicy technologii żywności (cukrownictwo, przetwórstwo mleczarskie i pozostali), asystent usług pocztowych, technik hotelarstwa, konduktor, rolnicy (upraw mieszanych oraz hodowli roślin i zwierząt na własne potrzeby), operator obrabiarek zespołowych, ceramik wyrobów użytkowych i ozdobnych, montażysta reprodukcyjny, elektromechanik sprzętu gospodarstwa domowego, obuwnik przemysłowy, aparatowy procesów chemicznych, mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych. Warto zwrócić uwagę, iż gros czołowych zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik rolnik, technik ekonomista, technik budownictwa itd.) – w powyższym rankingu stanowią one blisko 1/3 klasyfikacji. Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, filolog filologii polskiej, politolog, pedagog), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.

Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w latach ostatnich, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, mechanik - operator maszyn i urządzeń rolniczych, rolnik, rolnik upraw mieszanych, rolnik hodowli roślin i zwierząt). Warto również zwrócić uwagę na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności oraz naukami ekonomicznymi i społecznymi. Godne uwagi jest także to, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki. Pod względem metodologicznym ograniczono pole analizy do zawodów, dla których średniomiesięczna liczba rejestrujących się w bezrobociu wynosi co najmniej 2.

Jak ilustrują najświeższe badania zrealizowane w ramach projektu Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II (systemowy projekt badawczy WUP w Opolu, Poddziałanie 6.1.2 PO KL), rynek ofert pracy jest w województwie tylko w części obsługiwany przez powiatowe urzędy pracy. W opinii pośredników pracy zatrudnionych w systemie Publicznych Służb Zatrudnienia, jedynie co 3-cia firma w regionie wykazuje popyt na pracę, a jedynie co

czwarta z nich robi to z wykorzystaniem publicznego pośrednictwa pracy. Ponadto szacunkowo 47% bezrobotnych jest w ogóle zainteresowanych pracą, a ok. 35% pracuje na czarno. Oznacza to, że analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych opiera się na danych w wysokim stopniu niedoskonałych, a orzekanie o realnej deficytowości czy nadwyżkowości zawodów jest zadaniem obciążonym ryzykiem znacznego błędu.

Podsumowanie

Rok 2012 stanowił powrót do „kryzysowej” tendencji wzrostu liczby zarejestrowanych bezrobotnych, widocznej w latach 2009-2010. Co znamienne, był to wzrost znaczący, i to pomimo zwiększenia środków Funduszu Pracy przeznaczanych na aktywizację bezrobotnych. Ten wzrost miał rzecz jasna olbrzymi wpływ na wielkość ruchu bezrobotnych i ruchu ofert pracy obserwowanych w ciągu całego 2012 roku, jednak w niewielkim stopniu odbił się na strukturze zawodowej. Innymi słowy: struktura czołowych zawodów, w których kumuluje się bezrobocie, pozostała praktycznie bez zmian wobec 2011 roku i lat wcześniejszych, spadły za to liczebności rejestracji bezrobotnych oraz ofert w zawodach związanych z subsydiowanym zatrudnieniem, zwłaszcza robotników gospodarczych.

Analiza struktury zawodowej bezrobotnych na koniec 2012 roku oraz struktury zawodowej osób rejestrujących się w bezrobociu jest od lat bardzo zbliżona i pozwala mówić o względnej petryfikacji zjawiska bezrobocia. Jego trzon tworzą stale takie zawody, jak: robotnik gospodarczy, sprzedawca, murarz, ślusarz, technik ekonomista, ekonomista a także osoby bez zawodu. Warto zwrócić uwagę, że wiele zawodów z czołówki rankingu wielkości bezrobocia to zawody szkolne.

Przy tej okazji nasuwa się jak zwykle kilka spostrzeżeń odnośnie koniecznych korekt w dotychczasowym systemie ofert edukacyjnych: zbyt duży jest bowiem napływ absolwentów do zawodów, które charakteryzują się wysokim poziomem bezrobocia i napływu do bezrobocia. Wypada tu jak co roku wymienić: sprzedawcę, ekonomistę, technika ekonomistę, murarza, ślusarza, krawca, kucharza, mechanika pojazdów samochodowych, technika prac biurowych. Co jednak warto podkreślić: do zawodów czołowych pod względem wielkości bezrobocia kierowany jest znaczny odsetek ofert

zatrudnienia. Nie pokrywa on liczby rejestrujących się bezrobotnych, ale i tak sprawia, że wskaźniki ryzyka długotrwałego bezrobocia są dla tych profesji niskie. Ponadto – jak wykazały badania losów absolwentów zrealizowane przez WUP w roku 2012 – większość absolwentów techników oraz znaczna część absolwentów ZSZ i szkół wyższych kontynuuje naukę, opóźniając tym samym wejście na rynek pracy i w rejestry urzędów pracy.

Tak jak co roku, w rankingu pojawiło się kilka sekcji gospodarki, które – nawet w dobie „postkryzysowej” – generują więcej ofert pracy niż rejestracji osób bezrobotnych. Te branże to: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, Opieka zdrowotna i pomoc społeczna, Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, Informacja i komunikacja. Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi często jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego.

W przypadku zawodów deficytowych, notowanych w każdym półroczu, coraz bardziej zwraca uwagę utrwalanie się pewnych profesji jako wykazujących deficyt siły roboczej. W roku 2012 ponad połowa zawodów w rankingu zachowała swój deficytowy charakter z roku 2011. Kilka z nich wykazuje deficytowość od lat (m.in. spawacze, floryści, pracownicy ochrony, pracownicy kancelaryjni, garmazer, telemarketer, doradca finansowy) miało charakter deficytowy również w roku 2009 i 2010. Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.

Co charakterystyczne, zawody nadwyżkowe na przestrzeni lat 2005 – 2012 wykazują jeszcze większe podobieństwo. Oznacza to, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia, utrwalanych przez system szkolnego kształcenia zawodowego.

Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: żołnierz zawodowy (efekt uzawodowienia sił zbrojnych), inżynier rolnictwa, specjalista do spraw integracji europejskiej, specjalista resocjalizacji, filolodzy (obcojęzyczna i polska), technik hodowca zwierząt, technicy technologii żywności (cukrownictwo, przetwórstwo mleczarskie i pozostali), asystent usług pocztowych, technik hotelarstwa, konduktor, rolnicy (upraw mieszanych oraz hodowli roślin i zwierząt na własne potrzeby), operator obrabiarek

zespołowych, ceramik wyrobów użytkowych i ozdobnych, montażysta reprodukcyjny, elektromechanik sprzętu gospodarstwa domowego, obuwnik przemysłowy, aparatowy procesów chemicznych, mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych. Warto zwrócić uwagę, iż gros czołowych zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik rolnik, technik ekonomista, technik budownictwa itd.) – w powyższym rankingu stanowią one blisko 1/3 klasyfikacji. Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, filolog filologii polskiej, politolog, pedagog), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.

Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w latach ostatnich, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, mechanik - operator maszyn i urządzeń rolniczych, rolnik, rolnik upraw mieszanych, rolnik hodowli roślin i zwierząt). Warto również zwrócić uwagę na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności oraz naukami ekonomicznymi i społecznymi. Godne uwagi jest także to, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki

Istotnym elementem kształtującym i dynamizującym spetryfikowaną strukturę zawodową bezrobocia w regionie powinny być szkolenia finansowane z Funduszu Pracy. Tymczasem, jak wykazały badania WUP w Opolu zrealizowane w latach 2012-2013, rzeczywista efektywność zatrudnieniowa takich szkoleń (rozumiana jako znalezienie przez osobę objętą szkoleniem zatrudnienia adekwatnego do tematyki szkolenia oraz efektywnego w sensie okresu maksimum 3 miesięcy dzielących moment zakończenia udziału w szkoleniu od momentu znalezienia pracy) jest bardzo niska. Ilustrują to dane:

- 36% zrealizowanych szkoleń w roku 2011 skończyło się znalezieniem zatrudnienia,
- 55% szkoleń, po których bezrobotny znalazł zatrudnienie, było adekwatnych, tj. podjęta praca była zgodna z tematyką szkolenia,
- 19% szkoleń było efektywnych (osoba bezrobotna po szkoleniu znalazła pracę w ciągu 3 miesięcy),

Kontekst ustaleń MZDiN uzupełnią w najbliższym czasie badania pracodawców, również pod kątem prognoz zatrudnieniowych (więcej informacji można znaleźć na stronie: www.obserwatorium.opole.pl oraz www.wup.opole.pl).

Załącznik 1. Ranking zawodów deficytowych bez uwzględnienia zawodów o maksymalnych wartościach deficytu oraz zawodów sklasyfikowanych jako „pozostałe” za rok 2012

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY DEFICYTOWE						
1	"712301"	Monter ciepłych budynków	5,75	0,0833	-5,6667	69
2	"343203"	Florysta*	14,5833	0,5833	-14	25
3	"721202"	Operator automatów spawalniczych	2,0833	0,0833	-2	25
4	"522302"	Sprzedawca w branży mięsnej	8,3333	0,4167	-7,9167	20
5	"721205"	Spawacz metodą MIG	3,25	0,1667	-3,0833	19,5
6	"333401"	Agent do spraw pozyskiwania gruntów pod nieruchomości	1,5	0,0833	-1,4167	18
7	"821205"	Monter osprzętu elektrotechnicznego	13,0833	0,8333	-12,25	15,7
8	"541308"	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	8	0,5833	-7,4167	13,7143
9	"524404"	Telemarketer	36,1667	2,6667	-33,5	13,5625
10	"241202"	Doradca finansowy	20,4167	1,5833	-18,8333	12,8947
11	"522304"	Sprzedawca w branży spożywczej	15,5833	1,25	-14,3333	12,4667
12	"721204"	Spawacz metodą MAG	22,0833	1,8333	-20,25	12,0455
13	"713202"	Lakiernik proszkowy	0,9167	0,0833	-0,8333	11
14	"342306"	Instruktor rytmiki	0,75	0,0833	-0,6667	9
15	"351201"	Konserwator systemów komputerowych i sieci	0,75	0,0833	-0,6667	9
16	"742109"	Monter elektronik - sprzęt komputerowy	1,5	0,1667	-1,3333	9

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
17	"815203"	Operator maszyn tkackich	0,75	0,0833	-0,6667	9
18	"818116"	Operator urządzeń przemysłu szklarskiego*	0,75	0,0833	-0,6667	9
19	"721206"	Spawacz metodą TIG	3,5833	0,4167	-3,1667	8,6
20	"252101"	Administrator baz danych	5,6667	0,6667	-5	8,5
21	"814204"	Operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych	4,0833	0,5	-3,5833	8,1667
22	"244101"	Pośrednik w obrocie nieruchomościami	1,9167	0,25	-1,6667	7,6667
23	"821305"	Monter sprzętu radiowego i telewizyjnego	4,9167	0,6667	-4,25	7,375
24	"811407"	Operator urządzeń wytwórczych mieszanek betonowych	1,75	0,25	-1,5	7
25	"813127"	Operator urządzeń do produkcji wyrobów kosmetycznych	0,5833	0,0833	-0,5	7
26	"815702"	Pracownik pralni chemicznej	1,1667	0,1667	-1	7
27	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	64	9,25	-54,75	6,9189
28	"921401"	Pomocniczy robotnik przy konserwacji terenów zieleni	4,4167	0,6667	-3,75	6,625
29	"334304"	Asystent zarządu	1,0833	0,1667	-0,9167	6,5
30	"722205"	Ślusarz galanterii metalowej	1,0833	0,1667	-0,9167	6,5

Załącznik 2. Ranking zawodów nadwyżkowych bez uwzględnienia zawodów o zerowych wartościach nadwyżki oraz zawodów sklasyfikowanych jako „pozostałe” za rok 2012

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
ZAWODY NADWYŻKOWE						
1	"314207"	Technik rolnik*	0,0833	29,5	29,4167	0,0028
2	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	0,0833	19,25	19,1667	0,0043
3	"235107"	Pedagog	0,1667	34,75	34,5833	0,0048
4	"331403"	Technik ekonomista*	0,5833	90	89,4167	0,0065
5	"263304"	Politolog	0,0833	10,8333	10,75	0,0077
6	"311512"	Technik mechanizacji rolnictwa*	0,0833	10,0833	10	0,0083
7	"263204"	Socjolog	0,0833	7,3333	7,25	0,0114
8	"311924"	Technik technologii odzieży*	0,0833	6,4167	6,3333	0,013
9	"961303"	Zamiatacz	0,0833	6,0833	6	0,0137
10	"228204"	Specjalista zdrowia publicznego	0,0833	5,9167	5,8333	0,0141
11	"314205"	Technik ogrodnik*	0,0833	4,75	4,6667	0,0175
12	"263102"	Ekonomista	1,1667	66,3333	65,1667	0,0176
13	"311922"	Technik technologii drewna*	0,0833	4,6667	4,5833	0,0179
14	"741202"	Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych	0,0833	3,75	3,6667	0,0222
15	"314202"	Technik architektury krajobrazu*	0,0833	3,6667	3,5833	0,0227
16	"613003"	Rolnik*	0,4167	18,3333	17,9167	0,0227
17	"311204"	Technik budownictwa*	0,8333	34,9167	34,0833	0,0239
18	"311504"	Technik mechanik*	1,4167	59,25	57,8333	0,0239
19	"242218"	Specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych	0,0833	2,9167	2,8333	0,0286
20	"343403"	Technik organizacji usług gastronomicznych*	0,25	8,5833	8,3333	0,0291

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
21	"311410"	Technik mechatronik*	0,0833	2,8333	2,75	0,0294
22	"441201"	Ekspedient pocztowy	0,0833	2,8333	2,75	0,0294
23	"311932"	Technik włókiennik*	0,0833	2,75	2,6667	0,0303
24	"242222"	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	0,3333	10,9167	10,5833	0,0305
25	"611104"	Rolnik upraw polowych	0,1667	5,4167	5,25	0,0308
26	"263306"	Teolog	0,0833	2,5	2,4167	0,0333
27	"611309"	Ogrodnik - uprawa warzyw polowych	0,1667	5	4,8333	0,0333
28	"933301"	Ładowacz	0,1667	4,9167	4,75	0,0339
29	"723306"	Mechanik maszyn i urządzeń górnictwa podziemnego	0,0833	2,3333	2,25	0,0357
30	"611308"	Ogrodnik - uprawa roślin ozdobnych	0,0833	2,25	2,1667	0,037